

Bindend advies

Geschillencommissie Zorgverzekeringen

prof. dr. mr. A. de Ruijter, mr. drs. J.W. Heringa en mr. M.T.C.J. Nauta-Sluijs

Zaaknummer: 202500027

Partijen

De heer A te B, hierna te noemen: verzoeker,

en

OOM Global Care N.V. te Den Haag, hierna te noemen: de ziektekostenverzekeraar.

1. Verloop van de procedure

- 1.1. Verzoeker heeft bij klachtenformulier van 3 januari 2025 een klacht ingediend bij SKGZ. Na overleg met de Ombudsman Zorgverzekeringen heeft verzoeker besloten de Geschillencommissie Zorgverzekeringen (hierna: de commissie) te vragen een uitspraak te doen. Bij brief van 20 februari 2025 heeft de Ombudsman dit aan hem bevestigd. Op 26 februari 2025 was het dossier gereed voor inhoudelijke behandeling.
- 1.2. Bij brief van 7 mei 2025 heeft de ziektekostenverzekeraar zijn standpunt aan de commissie uiteengezet. Een kopie van deze brief is op 9 mei 2025 aan verzoeker gestuurd.
- 1.3. Verzoeker en de ziektekostenverzekeraar zijn op 2 juli 2025 door de commissie gehoord. Van de zitting zijn aantekeningen gemaakt die ter kennisname aan partijen zijn gestuurd.

2. Vaststaande feiten

- 2.1. Verzoeker heeft de Duitse nationaliteit en woont in Nederland. Hij heeft in december 2024 geprobeerd voor zijn schoonouders online de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland af te sluiten. Dit bleek niet mogelijk. Verzoeker heeft vervolgens de verzekering OOM Schengen Visitor verzekering afgesloten, voor de periode van 22 december 2024 tot en met 9 maart 2025.
- 2.2. Verzoeker heeft op 24 december 2024 een klacht ingediend bij de ziektekostenverzekeraar over het niet kunnen afsluiten van de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland ten behoeve van zijn schoonouders. Bij e-mailbericht van 3 januari 2025 heeft de ziektekostenverzekeraar aan verzoeker meegedeeld dat hij zijn beslissing dat dit niet mogelijk is handhaaft.

3. Standpunt verzoeker

- 3.1. Verzoeker heeft aan de commissie verzocht te bepalen dat de ziektekostenverzekeraar zich schuldig maakt aan verboden onderscheid bij het aanbieden van de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland.
- 3.2. Verzoeker wilde voor zijn Iraanse schoonouders de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland afsluiten. Dit bleek niet mogelijk, omdat hij niet de Nederlandse nationaliteit heeft. Verzoeker stelt dat deze bepaling in strijd is met de Europese Richtlijn 2000/43/EG die discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt. Verzoeker was nu genoodzaakt een andere, minder passende verzekering af te sluiten. De eis van het hebben van de Nederlandse nationaliteit wordt niet vermeld in de algemene voorwaarden of op de Nederlandstalige website, maar enkel op de Engelstalige overzichtspagina.
- 3.3. Ter zitting heeft verzoeker in aanvulling hierop verwezen naar de Algemene wet gelijke behandeling. Ook een particuliere verzekeraar is gebonden aan de Nederlandse wet. De verklaring van de ziektekostenverzekeraar overtuigt hem niet. Als iemand met de Nederlandse nationaliteit nog maar net de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt zou hij wel de verzekering kunnen afsluiten. Maar ook dan heeft deze persoon geen verzekeringsverleden. Verzoeker heeft verder gesteld dat de FISH-controle ook kan worden uitgevoerd voor iemand die legaal in Nederland woont en niet de Nederlandse nationaliteit heeft. Verzoeker begrijpt tot slot niet waarom de ziektekostenverzekeraar een medische selectie hanteert.

4. Standpunt ziektekostenverzekeraar

- 4.1. De ziektekostenverzekeraar heeft verklaard dat iemand die niet de Nederlandse nationaliteit heeft de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland niet kan afsluiten. Hij heeft hiertoe aangevoerd dat hij een particuliere schadeverzekeraar is en dat in beginsel sprake is van contractsvrijheid.
- 4.2. De ziektekostenverzekeraar biedt verschillende verzekeringsproducten aan voor specifieke doelgroepen. De verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland is uitsluitend bedoeld voor mensen die een machtiging tot voorlopig verblijf (MVV) willen aanvragen en nog niet in aanmerking komen voor een zorgverzekering. Om te voorkomen dat aspirant-verzekerden het verkeerde verzekeringsproduct kiezen (zoals een OOM Schengen Visitor verzekering die niet voldoet voor MVV-doeleinden) is als voorwaarde gesteld dat alleen personen met de Nederlandse nationaliteit deze verzekering kunnen afsluiten. Dit is geen discriminatie op basis van nationaliteit, maar een praktische maatregel om de juiste doelgroep te bereiken.
- 4.3. Mensen die niet over de Nederlandse nationaliteit beschikken kunnen de OOM Schengen Visitor verzekering afsluiten. Deze verzekering kent geen voorafgaande medische keuring en alleen bestaande klachten worden uitgesloten. De dekking van deze verzekering is minder uitgebreid.
- 4.4. Bij een persoon met de Nederlandse nationaliteit en een Nederlands adres kan de ziektekostenverzekeraar een FISH-controle (Fraude Informatie Systeem Holland) uitvoeren om het risico op fraude te beperken. Voor mensen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, geldt dat er in beginsel geen verzekeringsverleden is, waardoor de ziektekostenverzekeraar een groter risico loopt. Met de OOM Schengen Visitor verzekering is het risico op fraude ingeperkt doordat het een beperkter product is, waarbij bestaande kwalen en klachten zijn uitgesloten.

- 4.5. Het is niet de bedoeling van de ziektekostenverzekeraar om te discrimineren. De ziektekostenverzekeraar wil voorkomen dat door aspirant-verzekerden een verkeerd verzekeringsproduct wordt afgesloten en hij wil het frauderisico beperken. De klacht van verzoeker geeft wel aanleiding om de productvoorwaarden opnieuw te bekijken en te toetsen.
- 4.6. Ter zitting heeft de ziektekostenverzekeraar benadrukt dat hij het signaal van verzoeker serieus neemt en op korte termijn opnieuw naar de voorwaarden gaat kijken. Het onderscheid naar nationaliteit geldt voor de verzekeringnemer. De nationaliteit van de te verzekeren personen is niet van belang. Het vereiste van de Nederlandse nationaliteit is 10 jaar geleden in de voorwaarden opgenomen en door de toezichthouders goedgekeurd. De ziektekostenverzekeraar wil het risico op fraude minimaliseren. In de FISH-database kan worden onderzocht of een aspirant-verzekerde een verzekeringsverleden heeft. Daarom zijn als voorwaarden een Nederlands adres en de Nederlandse nationaliteit gesteld. De veronderstelling is dat mensen met de Nederlandse nationaliteit een langer verzekeringsverleden hebben. Personen die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten hebben mogelijk geen verzekeringsverleden in Nederland. Dit vergroot het financiële risico dat de ziektekostenverzekeraar neemt.
- 4.7. De OOM Schengen Visitor verzekering is voor personen van alle nationaliteiten die tijdelijk naar het Schengengebied komen. Bij deze verzekering worden geen medische vragen gesteld en de dekking is beperkter dan die van de OOM Voorlopig Verblijf Nederland verzekering. Voor deze laatste verzekering geldt wel een medische selectie. De ziektekostenverzekeraar heeft voorts erkend dat een FISH-controle ook kan worden uitgevoerd voor personen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, maar wijst hierbij op het belang van het kunnen toetsen van het verzekeringsverleden.

5. Bevoegdheid van de commissie

- 5.1. De commissie is bevoegd van het geschil kennis te nemen en daarover bindend advies uit te brengen. Dit blijkt uit artikel 13 van de voorwaarden van de ziektekostenverzekering en het Reglement voor het behandelen van klachten door de Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen.
- 5.2. De commissie stelt vast dat beide partijen ermee hebben ingestemd dat de commissie uitspraak doet in de vorm van een bindend advies.

6. Beoordeling

- 6.1. De relevante bepalingen van de Algemene wet gelijke behandeling zijn vermeld in de bijlage bij dit bindend advies. Verder zijn hierin de toepasselijke verzekeringsvoorwaarden opgenomen. De bijlage maakt deel uit van het bindend advies.
- 6.2. De door verzoeker aangehaalde Europese Richtlijn 2000/43/EG heeft geen directe werking. Hetgeen hierin is bepaald moet worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving van de lidstaten. In Nederland is dit gebeurd door aanpassing van de Algemene wet gelijke behandeling (hierna: Awgb). De Awgb verbiedt discriminatie op een aantal gronden op specifieke maatschappelijke terreinen. De wet heeft als doel gelijke behandeling te waarborgen. Zo is het verboden om onderscheid op grond van nationaliteit te maken bij het aanbieden van of het verlenen van toegang tot goederen of diensten of bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake, indien dit geschiedt in de uitoefening

van een bedrijf (artikel 1 in samenhang met artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel a, Awgb). Aangezien de ziektekostenverzekeraar bij het aanbieden en sluiten van de ziektekostenverzekering handelt in de uitoefening van een bedrijf kan het handelen door de commissie worden getoetst aan genoemd wettelijk kader.

- 6.3. Blijkens artikel 1, sub b, Awgb is sprake van direct onderscheid op grond van nationaliteit indien iemand op een andere wijze wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie op grond van nationaliteit.
- 6.4. De ziektekostenverzekeraar biedt de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland alleen aan voor verzekeringnemers met de Nederlandse nationaliteit. Verzoeker – die in dit verband optreedt als verzekeringnemer voor zijn Iraanse schoonouders – heeft de Duitse nationaliteit, maar verblijft rechtsgeldig in Nederland. Desalniettemin staat zijn Duitse nationaliteit op grond van de verzekeringsvoorwaarden eraan in de weg om de gewenste verzekering af te sluiten.
- 6.5. De commissie overweegt dat het maken van direct onderscheid op grond van nationaliteit is verboden, tenzij een wettelijke uitzondering op het verbod van toepassing is. De algemene uitzonderingen staan in artikel 2, vijfde lid, Awgb. Hierin is bepaald dat het verbod van onderscheid op grond van nationaliteit niet geldt a: indien het onderscheid is gebaseerd op algemeen verbindende voorschriften of geschreven regels van internationaal recht en b: in gevallen waarin nationaliteit bepalend is. Daarnaast is in artikel 7, derde lid, Awgb een aantal specifieke uitzonderingen opgenomen, te weten indien: a. de rechtsverhouding een privé karakter heeft, b. het verschil in behandeling berust op een kenmerk dat verband houdt met godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat, en c. het verschil in behandeling door een legitiem doel wordt gerechtvaardigd en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. Door de ziektekostenverzekeraar is niet gesteld dat één van de algemene wettelijke uitzonderingen van toepassing is. Het is de commissie ook anderszins niet gebleken dat dit het geval is.
- 6.6. De ziektekostenverzekeraar heeft uitgelegd waarom hij de bestreden voorwaarde heeft gesteld en waarom dit volgens hem het onderscheid naar nationaliteit rechtvaardigt. Deze houden verband met voornoemde specifieke uitzonderingen. Zo wil de ziektekostenverzekeraar voorkomen dat aspirant-verzekerden een verkeerde verzekering afsluiten. Daarnaast wil hij het risico op fraude beperken. Personen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, hebben volgens de verzekeraar in beginsel geen verzekeringsverleden. Dit maakt de FISH-controle volgens hem moeilijker en het risico voor de ziektekostenverzekeraar groter.
- 6.7. De commissie overweegt dat het de ziektekostenverzekeraar vrij staat voor verschillende groepen van aspirant-verzekerden verschillende verzekeringsproducten aan te bieden, die passend zijn voor hun onderscheiden verzekeringsbehoeften. Daarbij is de commissie echter niet duidelijk geworden waarom het gemaakte onderscheid naar nationaliteit van de verzekeringnemer bijdraagt aan het hiermee beoogde doel, te weten het begeleiden van aspirant-verzekerden naar de juiste, voor hen passende verzekering. Hiervoor is een uitsluiting op basis van nationaliteit van de verzekeringnemer namelijk niet noodzakelijk. Dit klemmt te meer nu de ziektekostenverzekeraar heeft toegelicht dat de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland is bedoeld voor mensen die een MVV willen aanvragen. Hierbij betreft het duidelijk de (beoogde) verblijfsstatus van de te verzekeren personen, en niet per definitie die van de verzekeringnemer. Deze laatste hoeft immers niet tevens verzekerde te

zijn. In die zin overtuigt de argumentatie van de ziektekostenverzekeraar niet. Dit alles doet overigens niets af aan het verzekeringsproduct zelf, dat voor de doelgroep zonder meer geschikt kan zijn. Het begeleiden van aspirant-verzekerden naar dit product kan evenwel langs een andere weg worden bereikt, met name door erop te wijzen dat de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland specifiek is bedoeld voor mensen die een MVV willen aanvragen, om te voorzien in de vereiste verzekering tegen ziektekosten, in afwachting van de mogelijkheid te zijner tijd een zorgverzekering af te sluiten.

- 6.8. Ten aanzien van de gestelde risicobeperking overweegt de commissie dat de ziektekostenverzekeraar onvoldoende heeft onderbouwd waarom de nationaliteit van de verzekeringnemer hiervoor doorslaggevend is. Dat verzoeker, als verzekeringnemer, op wie de verplichting rust de premie te betalen, zelf een financieel risico zou kunnen vormen vermag de commissie niet in te zien. De premie voor de verzekering moet immers bij vooruitbetaling worden voldaan. Dat de nationaliteit van verzoeker, in zijn hoedanigheid van verzekeringnemer, een rol zou spelen bij het frauderisico, in die zin dat dit groter is bij iemand met een andere nationaliteit dan de Nederlandse, overtuigt evenmin. Zoals door verzoeker is gesteld en door de ziektekostenverzekeraar ter zitting is bevestigd, kunnen FISH-controles ook worden uitgevoerd bij personen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, maar in Nederland verzekerd zijn op grond van andere verblijfsgronden. Hierbij geldt dat een niet-Nederlandse verzekeringnemer ook een langdurig verzekeringsverleden kan hebben, soms ook in Nederland. Anderzijds kan een verzekeringnemer met de Nederlandse nationaliteit een kort verzekeringsverleden hebben. Het onderscheid op basis van nationaliteit van de verzekeringnemer ter beperking van het frauderisico kan om deze redenen niet gerechtvaardigd worden geacht.
- 6.9. Het beroep op de specifieke uitzonderingen van het derde lid slaagt daarmee niet en dit betekent dat het gemaakte onderscheid verboden is. De volgende vraag die aan de commissie voorligt is of dit verboden onderscheid gevolgen heeft in de situatie van verzoeker. De ziektekostenverzekeraar heeft uitgelegd dat de OOM Schengen Visitor verzekering – die uiteindelijk door verzoeker is afgesloten – geen medische selectie kent, maar wel een uitsluiting voor bestaande klachten. Dit in tegenstelling tot de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland waarbij vooraf een gezondheidsverklaring dient te worden ingevuld. Ten aanzien van de bezwaren van verzoeker met betrekking tot deze gezondheidsverklaring overweegt de commissie dat de ziektekostenverzekeraar een particuliere verzekeringsmaatschappij is. Dit betekent dat hij niet is gebonden aan het bepaalde in de Zorgverzekeringswet en de hierop gebaseerde uitvoeringsbesluiten, zodat de contractsvrijheid het uitgangspunt vormt en het hem vrij staat medische selectie toe te passen om zo het te verzekeren risico in te schatten.
- Het staat geenszins vast dat de schoonouders van verzoeker, na overlegging van een ingevulde gezondheidsverklaring, zouden zijn toegelaten tot de verzekering OOM Voorlopig Verblijf Nederland, indien de nationaliteit van verzoeker hieraan niet in de weg had gestaan. De commissie concludeert daarom dat, hoewel de ziektekostenverzekeraar verboden onderscheid heeft gemaakt op grond van nationaliteit van de verzekeringnemer, dit in de situatie van verzoeker geen verdere consequenties heeft, anders dan dat de ziektekostenverzekeraar is gehouden het entreegeld van € 37,- aan verzoeker te vergoeden.

Slotsom

6.10. Dit leidt tot de navolgende beslissing.

7. Bindend advies

7.1. De commissie beslist dat:

- (i) de ziektekostenverzekeraar jegens verzoeker als verzekeringnemer verboden onderscheid heeft gemaakt op grond van nationaliteit;
- (ii) de ziektekostenverzekeraar aan verzoeker het betaalde entreegeld van € 37,-- moet vergoeden.

Zeist, 21 augustus 2025,

A. de Ruijter

Informatie voor partijen

Staat in de uitspraak een schrijffout, rekenfout of andere duidelijke vergissing? Dan kan elke partij de geschillencommissie vragen om dit te verbeteren. Dat moet gebeuren binnen tien dagen na de verzending van de uitspraak. De beslissing van de geschillencommissie kan niet ter discussie worden gesteld.

Binnen één jaar na de verzending van de uitspraak kan elke partij de rechter vragen om de uitspraak te vernietigen. Dit kan alleen als er sprake is van beperkte in de wet aangegeven gronden. Een en ander is geregeld in artikel 7:904 BW.

BIJLAGE – Relevante bepalingen

1. Wetgeving

Algemene wet gelijke behandeling

Geldend van 01-01-2020 t/m heden

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - a. onderscheid: direct en indirect onderscheid, alsmede de opdracht daartoe;
 - b. direct onderscheid: indien een persoon op een andere wijze wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld, op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat;
 - c. indirect onderscheid: indien een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf of handelwijze personen met een bepaalde godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat in vergelijking met andere personen bijzonder treft.
2. Onder onderscheid op grond van geslacht wordt mede verstaan onderscheid op grond van geslachtskenmerken, genderidentiteit en genderexpressie.
3. Onder direct onderscheid op grond van geslacht wordt mede verstaan onderscheid op grond van zwangerschap, bevalling en moederschap.

Artikel 2

1. Het in deze wet neergelegde verbod van onderscheid geldt niet ten aanzien van indirect onderscheid indien dat onderscheid objectief gerechtvaardigd wordt door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.
2. Het in deze wet neergelegde verbod van onderscheid op grond van geslacht geldt niet:
 - a. in gevallen waarin het geslacht bepalend is;
 - b. in gevallen waarin het de bescherming van de vrouw betreft, en
 - c. in verband met zwangerschap en moederschap.
3. Het in deze wet neergelegde verbod van onderscheid geldt niet, indien het onderscheid een specifieke maatregel betreft die tot doel heeft vrouwen of personen behorende tot een bepaalde etnische of culturele minderheidsgroep een bevoorrechte positie toe te kennen ten einde feitelijke nadelen verband houdende met de gronden ras of geslacht op te heffen of te verminderen en het onderscheid in een redelijke verhouding staat tot dat doel.
4. Het in deze wet neergelegde verbod van onderscheid op grond van ras geldt niet:
 - a. in gevallen waarin uiterlijke kenmerken die samenhangen met het ras van een persoon bepalend zijn, mits het doel legitiem en het vereiste evenredig aan dat doel is;
 - b. indien het onderscheid betrekking heeft op uiterlijke kenmerken die samenhangen met het ras van een persoon en vanwege de aard van de betrokken specifieke beroepsactiviteit of de context waarin deze wordt uitgeoefend, een wezenlijk en bepalend beroepsvereiste vormt, mits het doel legitiem is en het vereiste evenredig aan dat doel is.
5. Het in deze wet neergelegde verbod van onderscheid op grond van nationaliteit geldt niet:
 - a. indien het onderscheid is gebaseerd op algemeen verbindende voorschriften of geschreven of ongeschreven regels van internationaal recht en
 - b. in gevallen waarin de nationaliteit bepalend is.
6. Bij algemene maatregel van bestuur worden de in het tweede, vierde en vijfde lid, onderdeel *b*, bedoelde gevallen nader omschreven.

Artikel 7

1. Onderscheid is verboden bij het aanbieden van of verlenen van toegang tot goederen of diensten en bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake, alsmede bij het geven van loopbaanoriëntatie en advies of voorlichting over school- of beroepskeuze, indien dit geschiedt:
 - a. in de uitoefening van een beroep of bedrijf;
 - b. door de openbare dienst;
 - c. door instellingen die werkzaam zijn op het gebied van volkshuisvesting, welzijn, gezondheidszorg, cultuur of onderwijs of
 - d. door natuurlijke personen die niet handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf, voor zover het aanbod in het openbaar geschiedt.
2. Het eerste lid, onderdeel c, laat onverlet dat een instelling van bijzonder onderwijs bij de toelating en ten aanzien van de deelname aan het onderwijs onderscheid mag maken op grond van godsdienst, levensovertuiging of geslacht, voor zover deze kenmerken vanwege de aard van het onderwijs een wezenlijk, legitiem en gerechtvaardigd vereiste vormen, gezien de grondslag van de instelling. Onderscheid op grond van geslacht is slechts toegestaan, indien voor alle leerlingen, ongeacht hun geslacht, gelijkwaardige voorzieningen aanwezig zijn. Een zodanig onderscheid mag niet verder gaan dan passend is, gelet op de houding van goede trouw en loyaliteit aan de grondslag van de instelling die van leerlingen mag worden verlangd en mag niet leiden tot onderscheid op een andere in artikel 1 genoemde grond, onverminderd artikel 2, eerste lid.
3. Het eerste lid, onderdelen a en d, is niet van toepassing indien:
 - a. de rechtsverhouding een privékarakter heeft,
 - b. het verschil in behandeling berust op een kenmerk dat verband houdt met godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat, en
 - c. het verschil in behandeling door een legitiem doel wordt gerechtvaardigd en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.